



STATENS BEREDNING FÖR
MEDICINSK OCH SOCIAL
UTVÄRDERING

Remissvar

Datum för beslut
2025-08-22

Beteckning
GD-beslut 50/2025
Dnr SBU 2025/683

Er beteckning
Dnr S2025/00922

Till
Regeringskansliet
Socialdepartementet

Remissvar på delbetänkandet Stärkt pandemiberedskap (SOU 2025:48)

Sammanfattning

- SBU instämmer i att det behövs fortsatt uppföljning och forskning av medicinska och icke-medicinska smittskyddsåtgärder för att kunna vidta rätt smittskyddsåtgärder vid rätt tillfälle.
- SBU tillstyrker förslaget att initiera forskning som bidrar till stärkt pandemiberedskap.
- SBU instämmer i att forskning och uppföljning av åtgärder under en pandemi kommer att bidra med lärdomar och utgöra ett underlag för planering och hantering av framtida pandemier. En förutsättning är dock att forskning och uppföljning säkerställs vara av hög kvalitet.

Bakgrund

Statens beredning för medicinsk och social utvärdering (SBU) har fått möjlighet att ge synpunkter på betänkandet Stärkt pandemiberedskap (SOU 2025:48). SBU lämnar endast synpunkter på de delar i utredningen som berör behovet av forskning och vetenskaplig kunskap.

Synpunkter från SBU

Gällande förslag för stärkt författningsberedskap

9.9 Allmänna utgångspunkter som bör gälla för samhällsinriktade smittskyddsåtgärder

Sida 675 och 681.

SBU tillstyrker förslaget att författningar och beslut om samhällsinriktade smittskyddsåtgärder ska bygga på vetenskap och beprövad erfarenhet. Utredningen har på ett föredömligt sätt gått igenom och redovisat de kunskapsunderlag som SBU¹ och

andra tagit fram som berör effekter av olika icke-medicinska åtgärder på smittspridning (avsnitt 5.2). Utredningen har därefter bedömt att det finns solida vetenskapliga bevis för att kombinationer av icke-medicinska åtgärder kan minska smittspridning av influensavirus och SARS-CoV-2 (luftvägsvirus), men att det finns metodologiska svårigheter med att vetenskapligt klarlägga och kvantifiera effekterna av enskilda åtgärder. Utredningens bedömning är dock att det finns positiva effekter av vissa åtgärder såsom trängselrelaterade åtgärder (sida 210), isolering och karantän (sida 220), arbetsplatsåtgärder (sida 230) samt munskydd och andningsskydd (sida 238). SBU har i den rapport som det hänvisas till inte gjort någon egen bedömning av effekter av dessa eller andra icke-medicinska åtgärder, men vill peka på vikten av att systematiskt fortsätta följa den vetenskapliga utvecklingen eftersom de välgjorda systematiska översikter som finns på området indikerar att det fortfarande finns osäkerheter kring både positiva och negativa effekter.

Gällande en Nationell strategi

10.8.7 Initiera forskning som bidrar till stärkt pandemiberedskap

SBU tillstyrker förslaget att initiera forskning som bidrar till stärkt pandemiberedskap och föreslår även förberedande arbete gällande hur kliniska studier under en pågående pandemi ska utformas, utföras och dokumenteras för att uppnå god metodologisk kvalitet. En god beredskap och en välutvecklad infrastruktur för forskning skulle underlätta snabb initiering av forskningsstudier vid en pandemi eller vid andra större sjukdomsutbrott där smittskyddsåtgärder sätts in.

SBU skulle kunna bistå Folkhälsomyndigheten i arbetet med att fortsätta följa kunskapsläget för effekterna av icke-medicinska smittskyddsåtgärder.

10.9 Begränsa smittspridning och negativa konsekvenser av en pandemi för individ och samhälle

SBU instämmer i att det behövs uppföljning och systematisk utvärdering av effekter av insatta smittskyddsåtgärder, allsidig pandemiforskning och uppföljning och lärande under en pandemi. En förutsättning är dock att forskning och uppföljning säkerställs vara av hög kvalitet.

SBU har av regeringen fått i uppdrag att utveckla en process för att snabbt kunna ta fram kunskapsunderlag till beslutsfattare i en krissituation (S2024/02156).

¹SBU kartlägger. Icke-medicinska åtgärder för att minska smittspridning vid pandemier.

<https://www.sbu.se/sv/publikationer/sbu-kartlagger/icke-medicinska-atgarder-for-att-minska-smittspridning-vid-pandemier/?pub=105120&lang=sv>